

Titulació	Tipus	Curs
Arqueologia	OT	4
Història	OB	2
Ciències de l'Antiguitat	OB	3

Professor/a de contacte

Nom: Ignacio Borja Antela Bernardez

Correu electrònic: borja.antela@uab.cat

Equip docent

Ignacio Borja Antela Bernardez

Joan Oller Guzman

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No existeix cap prerequisit específic, si bé és recomanable que els estudiants interessats tinguin nocions bàsiques d'Història Antiga.

Objectius

L'assignatura es centrarà en l'anàlisi dels processos socials i dels sistemes econòmics generats als mons pròxim-oriental i greco-romà. A més d'abordar els elements socials i econòmics propis dels estats pròxim-orientals, així com de grecs i romans, plurals i en continua evolució, s'analitzarà l'impacte que va tenir l'expansió comercial i militar protagonitzada per aquests en els seus respectius àmbits geogràfics d'actuació, tractant casos concrets d'estudi.

Al final del curs, l'alumne ha d'assolir un coneixement bàsic de les principals estructures socials i econòmiques tant del món pròxim-oriental com del greco-romà, així com ser capaç d'analitzar, processar i interpretar qualsevol mena de material addicional, tant fonts primàries com secundàries (bibliografia), demostrant una primera assimilació dels principis bàsics de la metodologia de la recerca històrica.

Competències

Arqueologia

- Contextualitzar i analitzar processos històrics.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Utilitzar els principals mètodes, tècniques i instruments d'anàlisi en arqueologia.

Història

- Avaluar críticament les fonts i els models teòrics per analitzar les diverses etapes històriques.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Dominar els conceptes bàsics diacrònics i temàtics propis de la ciència històrica.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Ciències de l'Antiguitat

- Aplicar els principals mètodes, tècniques i instruments per a l'anàlisi històrica.
- Comprendre i interpretar l'evolució de les societats antigues de la Mediterrània -des de la civilització egípcia fins el desmembrament de l'Imperi romà d'Occident- a partir de l'anàlisi de les realitats política, històrica, social, econòmica i lingüística.
- Expressar-se oralment i per escrit en el llenguatge específic de la història, de l'arqueologia i de la filologia, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Reconèixer l'impacte d'alguns aspectes rellevants del món antic en la cultura i la societat contemporània.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar de manera crítica els discursos divulgatius, especialment en relació amb la ideologia i els biaixos etnocènrics i sexistes.
2. Analitzar els processos d'aculturació entre els pobles de l'antiguitat clàssica.

3. Analitzar els processos històrics que condueixen als conflictes bèl·lics.
4. Analitzar les qüestions clau que permetin abordar l'estudi dels fenòmens històrics des d'una perspectiva de gènere.
5. Aplicar tant els coneixements com la capacitat d'anàlisi a la resolució de problemes relatius al camp d'estudi propi.
6. Aprendre de manera autònoma.
7. Avaluar críticament els models que expliquen l'Època Antiga.
8. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
9. Comunicar-se tant oralment com per escrit en l'idioma propi o en una tercera llengua utilitzant la terminologia i les tècniques pròpies de la historiografia.
10. Conèixer els debats historiogràfics principals referents a l'antiguitat.
11. Coordinar el treball de caràcter interdisciplinari amb altres equips.
12. Descriure les estructures econòmiques, socials i polítiques de les societats clàssiques.
13. Desenvolupar la capacitat d'anàlisi i síntesi històrica.
14. Dominar en el grau necessari els idiomes rellevants per a la pràctica professional.
15. Dominar i identificar la història de l'entorn immediat.
16. Dominar la història universal de l'antiguitat.
17. Dominar la lectura de textos històrics escrits en suports diversos.
18. Dominar l'estructura diacrònica general del passat.
19. Elaborar un discurs organitzat i correcte, oralment i per escrit, en la llengua corresponent.
20. Explicar els debats historiogràfics principals referents a l'antiguitat.
21. Explicar els principals fets històrics de l'Egipte antic i del món grecoromà.
22. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuais en els textos formals i científics
23. Fer presentacions orals utilitzant un vocabulari i un estil acadèmics adequats.
24. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
25. Identificar el context en que s'inscriuen els processos històrics
26. Identificar el context en què s'inscriuen els processos històrics.
27. Identificar els mètodes propis de la història i la seva relació amb l'anàlisi de fets concrets
28. Identificar els mètodes propis de la història i la seva relació amb l'anàlisi de fets concrets.
29. Identificar els mètodes propis de l'arqueologia i la seva relació amb l'anàlisi històrica.
30. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
31. Integrar l'estudi de la Catalunya antiga al discurs històric general i assenyalar-ne les singularitats.
32. Interpretar i analitzar les fonts documentals.
33. Interpretar les fonts materials i el registre arqueològic.
34. Interpretar textos històrics en relació amb els contextos arqueològics.
35. Organitzar i planificar la cerca d'informació històrica.
36. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions d'altres participants.
37. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
38. Reconèixer la importància de controlar la qualitat dels resultats del treball i de la seva presentació.
39. Relacionar els elements i els factors que intervenen en el desenvolupament dels processos històrics.
40. Relacionar els textos històrics amb els seus contextos arqueològics.
41. Saber llegir textos històrics escrits en suports diversos.
42. Transmetre els resultats de la recerca arqueològica i comunicar conclusions, de manera clara, tant oralment com per escrit, a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
43. Utilitzar el vocabulari tècnic específic i d'interpretació de la disciplina.
44. Utilitzar els recursos informàtics propis de l'àmbit d'estudi de la història.
45. Utilitzar les fonts de recerca pròpies de l'estudi de la història de Catalunya.

Continguts

- 1.- Història de la disciplina.
- 2.- Conceptes econòmics. Karl Marx, Karl Polanyi, Moses Finley. Corrents recents.

- 3.- Economia i societat al POA.
- 4.- Economia i societat a l'Egipte faraònic.
- 5.- Estructures socioeconòmiques del món greco-romà. La *pólis* i la *ciuitas*.
- 6.- Formes de dependència.
- 7.- *Territorium*.
- 8.- *Negotium*.
- 9.- *Otium*.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	35	1,4	5, 7, 10, 12, 16, 18, 20, 25, 27, 32, 41, 43
Estudi comprensiu de textos i documents de l'antiguitat	5,5	0,22	1, 5, 17, 32, 33, 40, 41
Tipus: Supervisades			
Tutories	15	0,6	9, 10, 20, 35, 41
Tipus: Autònomes			
Estudi personal. Lectura comprensiva de textos i interpretació de documents	45	1,8	1, 7, 8, 13, 17, 32, 35, 41
Redacció de ressenyes, treballs i anàlisis	15	0,6	5, 8, 9, 11, 13, 14, 19, 22, 23, 24, 30, 35, 36, 37, 42, 43, 44

- Assistència a sessions teòriques dirigides pel professor/a.
- Lectura comprensiva de textos i interpretació de mapes, gràfiques, documents arqueològics.
- Realització de ressenyes, treballs i comentaris analítics.
- Estudi personal.

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Recordatori:

Només es podrà entrar a l'aula durant els primers 5 minuts de la classe i només se'n podrà sortir durant els darrers 5 minuts de classe.
 No es podrà consumir menjar ni begudes durant la classe.
 No es podrà consultar el telèfon mòbil mentre duri la classe.
 Qualsevol excepció degudament justificada a aquestes normes ha de rebre explícitament l'aprovació prèvia del professor de l'assignatura.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Activitat de Disseny de la recerca	30%	17	0,68	6, 8, 11, 14, 21, 24, 35, 36, 37, 39, 41, 44
Activitat de fonts primàries i secundàries (bibliografia), i comprensió lectora	30%	16	0,64	1, 3, 4, 8, 11, 13, 15, 17, 19, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 44, 45
Examen	40%	1,5	0,06	1, 2, 5, 7, 9, 10, 12, 13, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 27, 30, 32, 34, 39, 41, 43

L'avaluació de l'assignatura es farà a partir de 2 notes:

1.- AVALUACIÓ CONTÍNUA (60% nota global). Es plantejaran 2 activitats pràctiques obligatòries de les quals caldrà lliurar un treball escrit, amb l'obligació per part de l'estudiant d'utilitzar bibliografia especialitzada. Les activitats pràctiques consistiran en:

- a) Activitat bibliogràfica i de disseny de recerca (30%).
- b) Activitat de fonts primàries i comprensió lectora (30%).

2.- AVALUACIÓ PROVA ESCRITA (40% nota global): Es farà un Examen final, que consistirà, d'una banda, en 2 preguntes a desenvolupar (relatives a temes transversals) a triar-ne una (25%) i, d'altra banda, un comentari de text (d'una font primària o secundària) (15%). La prova es farà en horari de classe (90 min.).

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professor o professora informará l'alumnat (Moodle) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

La nota mínima per poder fer mitja de les activitats d'avaluació contínua i de la prova escrita serà de 4. Tanmateix, la mitja final (suma de tots els elements avaluable) sempre haurà de ser igual o superior a 5.

El lliurament de les pràctiques, així com la realització de la prova escrita, són requisits indispensables per a poder optar a la recuperació. En aquest sentit, la reavaluació consistirà en la realització d'una prova equivalent a la suspesa, si bé la nota màxima que es podrà aconseguir serà de 5.

Cal advertir que qualsevol irregularitat (plagi o còpia) que es detecti suposarà un zero (0) i la pèrdua del dret a la recuperació.

L'estudiant rebrà la qualificació de "No avaluable" sempre que no hagi lliurat més del 30% de les activitats d'avaluació.

Es valorarà positivament l'assistència i la participació durant les sessions teòriques.

Els estudiants Erasmus que demanin avançar un examen han de presentar a la professora o professor un document escrit de la seva universitat d'origen que justifiqui la seva sol·licitud.

RECUPERACIÓ:

Per participar en la recuperació l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total (AVALUACIÓ CONTINUADA) o bé lliurar totes les proves previstes (AVALUACIÓ ÚNICA). Tanmateix, poden quedar excloses del procés de recuperació aquelles activitats que el professor/a consideri que no són recuperables, per exemple: presentacions orals, treballs en grup, tasques relacionades amb l'activitat docent diària.

La programació de les proves d'avaluació no es podrà modificar (tret de casos excepcionals justificats).

AVALUACIÓ ÚNICA

En la modalitat d'avaluació única, juntament amb la PROVA ESCRITA (40% nota final) s'haurà de completar dos exercicis presencials, un relatiu a les activitats bibliogràfiques i de disseny d'una recerca (30% de la nota final), i un altre sobre fonts primàries i comprensió lectora (30% de la nota).

US DE LA IA EN L'ASSIGNATURA

En aquesta assignatura, no es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) en cap de les seves fases. Qualsevol treball que inclogui fragments generats amb IA serà considerat una falta d'honestat acadèmica i comporta que l'activitat s'avalui amb un 0 i no es pugui recuperar, o sancions majors en casos de gravetat.

Bibliografia

Pròxim Orient i Egipte.

- GELB, I.J., *Historia de la escritura*, Alianza, Madrid 1993.
- GONZÁLEZ-WAGNER, C., *El Próximo Oriente Antiguo*, Síntesis, Madrid 1993.
- GRIMAL, N., *Historia del Antiguo Egipto*, Akal, Madrid 1996.
- KEMP, B.J., *El Antiguo Egipto. Anatomía de una civilización*, Crítica, Barcelona 1992.
- KLIMA, J., *Sociedad y cultura en la Antigua Mesopotamia*, Akal, Madrid 1983.
- LIVERANI, M., *El Antiguo Oriente. Historia, sociedad y economía*, Crítica, Barcelona 1995.
- MARGUERON, I.-C., *Los mesopotámicos*, Cátedra, Madrid 2002.
- MESKELL, L., *Private Life in New Kingdom Egypt*, Princeton 2002.
- PADRÓ, J., *Historia del Egipto faraónico*, Alianza, Madrid 2001.
- REDMAN, C.L., *Los orígenes de la civilización*, Crítica, Barcelona 1990.
- ROBINS, G., *Women in Ancient Egypt*, Cambridge 1993.
- SERRANO, J.M., *Textos para la historia antigua de Egipto*, Cátedra, Madrid 1993.
- SHAW, I. (ed.), *The Oxford History of Ancient Egypt*, OUP, Oxford 2000.
- SNELL, D., *A Companion to Ancient Near East*, Blackwell, Oxford 2005.

- TRIGGER, B.G. et alii, *Historia del Egipto Antiguo*, Crítica, Barcelona 1997.
 - VAN DE MIEROOP, M., *A History of the Ancient Near East*, Blackwell, Malden 2007.
- Grècia i Roma.
- ANNEQUIN, J. et alii, *Formas de explotación del trabajo y relaciones sociales en la Antigüedad clásica*, Madrid 1979.
 - ARIÉS, P.; DUBY, G. (dirs.), *Historia de la vida privada*, 1, Taurus, Madrid 1992.
 - AUSTIN, M.M.; VIDAL-NAQUET, P., *Economía y sociedad en la Grecia Antigua*, Barcelona 1986.
 - BADIAN, E., *Roman Imperialism in the Late Republic*, Blackwell, Oxford 1968.
 - BRUNT, P.A., *Conflictos sociales en la República romana*, Buenos Aires 1973.
 - CANTARELLA, E., *La mujer romana*, Santiago de Compostela 1991.
 - CARANDINI, A., *L'Anatomia della Scimmia*, Turín 1979.
 - COTTERELL, A., *Los orígenes de la civilización europea*, Crítica, Barcelona 1986.
 - CRAWFORD, M.H., *Coinage and Money Under the Roman Republic*, Londres 1985.
 - DE LA VILLA, J. (ed.), *Mujeres de la Antigüedad*, Alianza, Madrid 2004.
 - DE MARTINO, F., *Historia económica de la Roma antigua* (2 vols.), Akal, Madrid 1985.
 - DOMÍNGUEZ MONEDERO, A., *La Polis y la expansión colonial griega*, Síntesis, Barcelona 1991.
 - DOMÍNGUEZ MONEDERO, A., *Solón y Atenas*, Alianza, Madrid 1999.
 - ECKSTEIN, A., *Mediterranean Anarchy, Interstate War and the Rise of Rome*, Berkeley 2006.
 - ERDKAMP, P. (ed.), *A Companion to the Roman Army*, Blackwell, Oxford 2007.
 - ÉTIENNE, R., *La vida cotidiana en Pompeya*, Temas de Hoy, Madrid 1992.
 - FANTHAM, E. et alii (eds), *Women in the Classical World*, Nova York 1994.
 - FINLEY, M.I., *El mundo de Odiseo*, FCE, México 1961.
 - FINLEY, M.I., *Economía y sociedad en la antigua Grecia*, Crítica, Barcelona 1984.
 - FINLEY, M.I. (ed.), *Estudios sobre Historia Antigua*, Akal, Madrid 1981.
 - FORNIS, C., *Esparta: historia, sociedad y cultura de un mito*, Crítica, Madrid 2003.
 - GARNSEY, P.; SALLER, R., *El Imperio Romano. Economía, sociedad y cultura*, Crítica, Barcelona 1990.
 - GREENE, K., *The Archaeology of the Roman Economy*, Berkeley 1986.
 - GRIMAL, P., *La formación del Imperio romano*, Siglo XXI, Madrid 1990.
 - HARRIS, W.V., *Guerra e imperialismo en la Roma republicana*, Siglo XXI, Madrid 1989.
 - HINDESS, B.; HIRST, P.Q., *Los modos de producción precapitalistas*, Barcelona 1977.
 - HOPKINS, K., *Conquistadores y Esclavos*, Barcelona 1981.
 - HUMBERT, M., *Institutions politiques et sociales de l'Antiquité*, Précis Dalloz, París 1986.

- KOVALIOV, S.I., *Historia de Roma*, Akal Textos, Madrid 1973.
- LÉVÊQUE, P., VIDAL-NAQUET, P., *Clithène l'Athénien*, Les Belles Lettres, París 1964.
- LYNN, S., MACINTOSH, J. (eds.), *Women in Antiquity*, Routledge, Londres 2016.
- MACLEAN, R., *Freed Slaves and Roman Imperial Culture: Social Integration and the Transformation of Values*, Cambridge 2018.
- MARROU, H.-I., *Historia de la educación en la Antigüedad* (2 vols.), Akal, Madrid 1985.
- MORLEY, N., *Trade in Classical Antiquity*, Cambridge 2007.
- MOSSÉ, C., *Les institutions politiques grecques*, Armand Colin, París 1967.
- MOSSÉ, C., *Historia de una democracia: Atenas*, Akal, Madrid 1987.
- MOSSÉ, C., *La mujer en la Grecia Antigua*, Nerea, Madrid 1990.
- NAVARRO, M., *Perfectissima femina: Femmes de l'élite dans l'Hispanie romaine*, Ausonius, Bordeaux 2023.
- NICOLET, C., *Roma y la conquista del mundo mediterráneo* (2 vols), Labor, Barcelona 1982.
- OLIVA, P., *Esparta y sus problemas sociales*, Akal, Madrid 1983.
- PEACHIN, M., *The Oxford Handbook of Social Relations in the Roman World*, Blackwell, Oxford 2014.
- PLÁCIDO, D., *Introducción al Mundo Antiguo: problemas teóricos y metodológicos*, Madrid 1993.
- PLESSIS, P. et alii (eds.), *The Oxford Handbook of Roman Law and Society*, Blackwell, Oxford 2016.
- POMEROY, S., *Diosas, Rameras, Esposas y Esclavas*, Akal, Madrid 1991.
- POMEROY, S. et alii, *La AntiguaGrecia*, Crítica, Barcelona 2001.
- ROLDÁN, J.M., *El Imperialismo romano: Roma y la conquista*, Síntesis, Madrid 1994.
- ROSENSTEIN, N.; MORSTEIN, R. (eds.), *A Companion to the Roman Republic*, Blackwell, Oxford 2006.
- ROWLANDSON, J., *Women and society in Greek and Roman Egypt: a sourcebook*, Cambridge University Press, Cambridge 1998.
- ROUGÉ, J., *Les institutions romaines*, Armand Colin, París 1969.
- RÜPKE, J. (ed.), *A Companion to Roman Religion*, Blackwell, Oxford 2011.
- SCHEIDEL, W. et alii (eds.), *The Cambridge Economic History of the Greco-Roman World*, Cambridge 2007.
- SNODGRASS, A., *Archaic Greece: The Age of Experiment*, Londres 1980.
- STAERMAN, E.M.; TROFIKOVA, M.K., *La esclavitud en la Italia Imperial*, Madrid 1979.
- STE. CROIX, G.E.M., *La lucha de clases en el mundo griego antiguo*, Crítica, Barcelona 1988.
- STRUVE, V.V., *Historia de la Antigua Grecia*, Akal Textos, Madrid 1979.
- SYME, R., *La Revolución Romana*, Taurus, Madrid 1989.
- VEYNE, P., *La sociedad romana*, Madrid 1990.
- VLACHOS, G.C., *Les sociétés politiques homériques*, PUF, París 1974.

- WINTERLING, A., *Politics and Society in Imperial Rome*, Blackwell, Oxford 2009.

Programari

Cap.

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través daquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(PAUL) Pràctiques d'aula	2	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(PAUL) Pràctiques d'aula	3	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	2	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	3	Català	primer quadrimestre	matí-mixt